

4

— el fang

ELOGI DE L'EINA

El fang i la fanga

PAU MINGUET

*Poeta i fangador só
I faig la feina tan neta
Que fango com un poeta
I escric com un fangador.*

JACINT VERDAGUER

Diu la llegenda, aquestes petites històries que als pobles es converteixen en mite, que un frare novell, d'un monestir d'orde mendicant de lloc indeterminat, un dia va dur a terme alguna acció susceptible de ser penible. El Prior o el Pare Abad va imposar-li el càstig: llaurar l'hort sense ajuda de cap bèstia i sense poder deixar cap petjada visible sobre la terra. El frare, neguitós al saber que per estarrufar la terra amb una aixada havia d'anar picant al mateix temps que caminava recte va pensar un nou enginy perquè les soles de les espadenyes o de les sabates no el delatessin. Després de molt rumiar va trobar la solució: un mànec de fusta vertical amb un petit bocí travessar al capdamunt (mantí) i tres pues de ferro massís, com si fos un trident, a la part de baix: la fanga. Per fer-la anar? Clavar els pollegons a terra, prémer fort el ferro amb els peus, fer palanca, capgirar la terra i tornar a repetir el mateix moviment anant, però, sempre reculant tot esborrant les seves petjades.

Fangar és l'acció de fer anar la fanga, però també és un lloc amb molt de fang. De fet, el diccionari ja diu que fanga ve del llatí *vanga*, però ha substituït la ve baixa per la efa per la proximitat semàntica i la relació física amb la paraula fang. Així doncs, fangar és tocar fang? Estar-ne amb contacte? Com a mínim és evident que la relació matèrica d'un pagès que a fangades capgira el sòl per a sembrar-lo no s'allunya gaire a la d'un terrisser que modela el fang per a transformar-lo. Fangar el fang, doncs? De fangars a Catalunya n'hi ha un grapat. Si n'haguéssim de crear un mapa —un mapa de fangars, sí— remarcaríem pobles com Verdú, Quart o Esplugues de Llobregat. La capital, però, d'aquesta nova geografia és: La Bisbal d'Empordà.

La tradició terrissaire de la Bisbal porta cua. Anys i panys de coccions, esmalts i barbotina han dotat a la població d'un tret distintiu, d'un element definitori de la seva pròpia quotidianitat. La ceràmica i la Bisbal: empelt simbiòtic, relació de llarga durada. Els pobles, però, els defineix la seva gent i no només els oficis que practiquen. Veïns i veïnes que al llarg de generacions s'afegeixen dins d'una successió gairebé atàvica d'esdeveniments i tarannàs que confeccionen el caràcter del lloc. L'any 1941 va néixer, en aquest poble del Baix Empordà, Pere Noguera, sense saber que faria de l'origen trampolí i del fangar vehicle per fer de l'argila concepte, de la terra compactada i humida art del present.

Fangador del fang del fangar